

LA COHESIÓ LINGÜÍSTICA

Jesús Tusón

¿Cohesió en dues llengües? Si, en el regne de la utopia, les llengües que trobem en un territori se situessin al mateix nivell funcional, potser sí; però sembla que no és aquesta la qüestió que considerem, i la història (i la pràctica quotidiana) ens donen exemples abundants de desequilibri quan dues llengües són presents en un mateix espai..., i una d'aquestes és l'oficial d'un estat totpoderós i va camí de deixar l'altra, la històrica i encara actual, en una situació de feblesa profunda.

És davant d'aquesta situació que cal fer efectiu el dret a la llengua pròpia del territori i convertir-la en el factor bàsic (potser no l'únic) de cohesió social, sense interferències ni imposicions alienes a la voluntat d'un poble (recordem-ho: sis mil llengües en poc més de dos-cents estats). “Un estat, una llengua” és, doncs, una de les afirmacions més destructives de la diversitat humana, una aberració que atempta contra la pluralitat, natural i històrica, de la nostra espècie.

Queda per considerar una qüestió també de la màxima importància i actualitat en aquests temps nostres. Quan una persona es veu forçada a deixar la seva terra i arriba a un altre espai, el que li passa pel cap no és d'imposar-hi res de res. En el cas més desesperat, perfectament comprensible i respectable, intentarà la supervivència sense perdre cap arrel. Però el més normal i previsible és que vulgui obrir les portes (si el deixen) a noves adquisicions, llengua inclosa. ¿Quina llengua? La que trobi al seu voltant, òbviament, i no pas l'amagada. Adquirirà, doncs, la llengua que li permeti sobreviure, progressar i relacionar-se amb l'entorn. I és aquí que es planteja una qüestió de la màxima gravetat: no són els “novinguts” els responsables de la situació d'una llengua prohibida i silenciada. ¿Faran seva aquesta llengua que encara és a la teulada i que no sabem de quin cantó caurà? Potser sí, si es creen les associacions afectives que deriven d'un paquet global: papers i estabilitat; feina digna remunerada amb justícia; accés a l'habitatge, l'educació, la sanitat, el lleure; acolliment sense discriminacions, afectuós si és possible. Una vida plenament humana que afavoreixi les sintonies afectives: aquesta terra val la pena i em convé. I em convé la llengua pròpia d'aquesta terra.

(Extret de *Patrimoni natural*, Barcelona: Empúries, 2004: pàg. 104-105)